

SOPIMUS HENKILÖKULJETUSTEN JÄRJESTÄMISEN YHTEISTYÖSTÄ, JOUKKOLIIKENTEEN LIPPU- JA MAKSUJÄRJESTELMÄSTÄ JA JOUKKOLIIKENTEEN KUSTANNUSTEN JAKAMISESTA

1. Sopijapuolet

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) tieliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Pirkanmaan toimivalta-alueellaan

Kuhmoisten kunta (jäljempänä kunta), jonka kuntalaisia ja aluetta sopimus koskee

2. Sopimuksen kohde ja tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoituksena on sopia ELY-keskuksen järjestämien joukkoliikennepalvelujen, kunnan henkilökuljetusten ja kunnan järjestämien täydentävien joukkoliikennepalvelujen muodostamasta kokonaisuudesta eli sen suunnittelu-, järjestämis- ja rahoitusvastuista. Tällä sopimuksella ei kuitenkaan muuteta liikennepalvelulain (320/2017) ja muun lainsäädännön mukaista sopijapuolten välistä perusvastuunjakoa.

Tässä sopimuksessa sovitaan:

- joukkoliikenteen suunnittelun ja seurannan yhteistyöstä, periaatteista ja menettelytapoista
- kunnan ja ELY-keskuksen järjestämien joukkoliikennepalvelujen yhteensovittamisesta
- alueella käytettävästä joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmästä
- kunnan osallistumisesta kuntalaisiaan palvelevan ELY-keskuksen järjestämien joukkoliikennepalvelujen kustannuksiin
- matkustajapalveluiden ylläpidosta ja kehittämisestä
- kunnan järjestämien joukkoliikennepalvelujen rahoitus-, kustannus- ja suoritustietojen toimittamisesta valtakunnallisiin rekistereihin (esim. JUKU- ja KUKU-järjestelmä).

Tämä sopimus koskee EU:n palvelusopimusasetuksen (EY-1370/2007, jäljempänä PSA) mukaisesti järjestettyä ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvaa kunnan alueelle suuntautuvaa liikennettä. Sopimuksen kohteena oleva liikenne kuvataan tarkemmin tähän sopimukseen liitettävissä erillisissä kutakin liikennöintisopimusta koskevassa maksusitoumuksessa tai erillissopimuksessa. ELY-keskuksen joukkoliikennepalveluja järjestetään sekä käyttöoikeussopimusten että bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten nojalla.

Tämä sopimus laaditaan Kuhmoisten kunnan liittyessä 1.1.2021 alkaen Pirkanmaan maakuntaan, jossa Pirkanmaan ELY-keskus on tieliikenteen toimivaltainen viranomaisena Tampereen kaupunkiseudun kuntia lukuun ottamatta.

3. Joukkoliikenteen suunnittelun ja seurannan yhteistyö

ELY-keskuksen vastuulla on toimivalta-alueensa joukkoliikenteen suunnittelu ja järjestäminen siten kuin PSA, liikennepalvelulaki ja julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö edellyttävät.

Kunta osallistuu ELY-keskuksen toimivalta-alueen joukkoliikenteen palvelutason määrittelyyn yhdessä alueen muiden kuntien kanssa. Määritelty palvelutaso ohjaa joukkoliikennepalvelujen suunnittelua ja hankintaa seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina. Suunnittelun yhteistyöllä pyritään kaikkien henkilökuljetustarpeiden yhteensovittamiseen markkinaehtoiset liikkumispalvelut huomioiden. Kunta täydentää tarpeen mukaan ELY-keskuksen hankkimaa liikennettä kunnan sisäisillä liikenteillä ja vastaa tilaajana niiden kunnan sisäisten henkilökuljetusten ja täydentävien joukkoliikennepalvelujen järjestämisestä, joita ei järjestetä tämän sopimuksen mukaisina ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvina joukkoliikennepalveluina.

ELY-keskus vastaa tilaajana hankkimansa liikenteen sopimushallinnoinnista ja sopimuksenaikaisesta yhteydenpidosta liikenteenharjoittajiin. ELY-keskus neuvottelee aina kunnan kanssa sopimusta koskevista asioista esim. liikenteen muutoksista ennen päätöksentekoa, jos niillä on vaikutusta määriteltyyn palvelutasoon tai kunnan kustannuksiin. Kunta välittää ELY-keskukselle tiedon saamastaan sopimuksen mukaista liikennettä koskevasta asiakaspalautteesta ja neuvottelee tilaajan kanssa mahdollisista sopimusmuutoksista ja muista toimenpiteistä.

4. Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmät

4.1 Lippu- ja maksujärjestelmät, niissä noudatettavat taksajärjestelmät, lipputuotteet ja hinnat

4.1.1 Käyttöoikeussopimusliikenteet

Sopimuksen kohteena olevassa ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvassa käyttöoikeussopimusliikenteessä käytetään liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmää, josta vastaa liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho. Lippu- ja maksujärjestelmän tulee täyttää ELY-keskuksen määrittelemät ja liikennepalvelulaissa säädetyt vähimmäisvaatimukset. Lippujärjestelmä voi perustua vyöhyketaksaan tai matkan pituuteen perustuvaan kilometritaksaan.

Tampereen seudun joukkoliikenteen (Nysse) lippu- ja maksujärjestelmä voidaan ottaa käyttöön Tampereen kaupungin toimivalta-alueelle suuntautuvassa ELY-keskuksen hankkimassa liikenteessä. Nyssen lippu- ja maksujärjestelmän käyttöönotosta sovitaan aina erikseen ELY-keskuksen sopimusliikenteiden kilpailuttamisvaiheessa.

Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmä

Liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho vastaa lippu- ja maksujärjestelmän toteuttamisesta liikennepalvelujen tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjen vaatimusten mukaisesti.

Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmässä liikenteenharjoittaja:

- tarjoaa tilaajan edellyttämät lipputuotteet tarjouspyynnössä määritellyillä hinnoilla
- tarjoaa toisen asteen opiskelijoille opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelemän taksan mukaisen tuetun lipputuotteen
- myy peruskoululaisia varten kausilipputuotteita

- noudattaa vaadittuja ikäryhmiä (alle 7-vuotiaat matkustavat maksutta, 7–16-vuotiaille myydään kertalippuja 50 %:n alennuksella. Ikäryhmäluokitus voi vaihdella sopimuksittain)
- voi tarjota tilaajan edellyttämien lipputuotteiden lisäksi muita lipputuotteita kuitenkin niin, että tarjotut lipputuotteet, lipputuotteiden hinnat ja niiden myyminen täyttävät tilaajan edellyttämät vähimmäisvaatimukset.

ELY-keskus vahvistaa vaatimiensa lipputuotteiden osalta taksarakenteen, lipputuotteet ja lipputuotteiden hinnat hyväksymällä liikenteenharjoittajan tarjouksen. Liikenteenharjoittaja voi halutessaan tarkistaa tilaajan edellyttämien lipputuotteiden asiakashintoja sopimusehtojen mukaisesti.

4.1.2 Bruttokorvaukseen perustuvat hankintasopimukset

Bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten kohteena olevassa ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvassa sopimusliikenteessä on käytössä hankinta-asiakirjoissa määritelty lippu- ja maksujärjestelmä. ELY-keskus neuvottelee ja sopii järjestelmän käyttöön liittyvistä tehtävistä, vastuista ja mahdollisista kustannuksista erikseen vastuutahojen kanssa.

Bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten nojalla harjoitettavassa liikenteessä on käytössä ELY-keskuksen hankinta-asiakirjoissa määrittämät matkalipputuotteet ja ilmoittamat asiakashinnat.

Nyssen lippu- ja maksujärjestelmää käytetään Tampereen kaupungin toimivalta-alueelle suuntautuvassa Tampereen kaupungin hankkimassa liikenteessä.

4.2 Asiakaspalvelu

Liikenteenharjoittajan toteuttamassa lippu- ja maksujärjestelmässä liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho vastaa asiakaspalvelu- ja myyntipisteiden järjestämisestä.

Jos käytössä on muu kuin liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmä, asiakaspalvelu- ja myyntipisteiden järjestelyistä sovitaan erikseen kyseessä olevien vastuutahojen kanssa.

5. Kunnan osallistuminen joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksiin

5.1 Kustannusten jakamisen periaatteet

5.1.1 Käyttöoikeussopimusliikenteet

ELY-keskus määrittelee tähän sopimukseen liitettäviin maksusitoumuksiin liikennöintisopimuskohtaisesti kunnan rahoitusosuuden raportissa *Pirkanmaan ELY-keskuksen joukkoliikenteen palvelutason määrittely 2020–2023* (ISBN:978-952-314-855-0) esitettyjen rahoituksen jakoperiaatteiden mukaisesti.

Rahoituksen jakoperiaatteet

ELY-keskuksen ja kuntien yhteisissä liikennehankinnoissa sovelletaan seuraavia rahoituksen peruseriaatteita vuoden 2021 alusta alkaen:

1. Kuntien rahoitusosuus Pirkanmaan ELY-keskuksen toimivalta-alueen sisäisessä kuntien välisessä ELY-liikenteessä on 30 % ja ELY-keskuksen 70 %.
2. Kuntien valtionavustuskelpoisessa paikallisliikenteessä kustannusjako on 50 % kunta ja 50 % ELY-keskus
3. Ylikunnallisessa liikenteessä kuntaosuus 30 % jaetaan sopimuksen reiteittäin ja vuoroittain tasan niiden kuntien kesken, joita liikenne palvelee.
4. ELY-keskuksen sopimusliikenteen liittyminen Nysse-lippujärjestelmään Tampereen kaupungin toimivalta-alueella ratkaistaan tapauskohtaisesti. Jos liikenne on mukana Nysse-lippujärjestelmässä, niin Nysse-alueen kunnat Tamperetta lukuun ottamatta osallistuvat kustannuksiin. Asiasta sovitaan liikenteen käynnistämisyhteistyössä sopimuskauden alussa yhdessä kuntien kanssa ELY-keskuksen ehdotuksen pohjalta. Lähtökohtana ehdotukselle ovat samat rahoituksenjakoperusteet kuin muussakin ELY-liikenteessä. Jos liikenne ei ole mukana Nysse-lippujärjestelmässä, niin päätöksen rahoitukseen osallistumisesta tekee tapauskohtaisesti kukin Nysse-alueen kunta itsenäisesti.
5. Kunnan mahdollinen palvelusetelirahoitus ei vaikuta kuntien rahoitusosuuksiin ELY-keskuksen sopimusliikenteessä.

Rahoituksen jakoperuste koskee ainoastaan ELY-keskuksen palvelutasomäärityksen mukaista liikennettä. Halutessaan kunta voi järjestää liikennepalveluita tätä korkeammalla palvelutasolla, mutta tällöin kunta vastaa kustannuksista. Kunnan liikenne voi olla kuitenkin tällöinkin mukana ELY-keskuksen kilpailutuksessa.

Muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa tehdyissä yhteisissä liikennehankinnoissa ELY-keskuksen ja kunnan rahoitusosuudesta sovitaan erikseen, mutta lähtökohtaisesti noudatetaan edellä mainittuja rahoituksen periaatteita.

5.1.2 Bruttokorvaukseen perustuvat hankintasopimukset

ELY-keskuksen hankkiman bruttoliikenteen kustannusten jakautumisesta ELY-keskuksen ja kuntien välillä sovitaan erikseen.

Tampereen kaupungin hankkiman bruttoliikenteen kustannuksiin osallistumisesta sovitaan tähän sopimukseen liitettävällä erillissopimuksella.

5.2 ELY-keskuksen tilaaman liikenteen sopimuskorvaukset ja niiden maksatus

5.2.1 Käyttöoikeussopimukset

Käyttöoikeussopimusten nojalla harjoitettavassa liikenteessä liikenteenharjoittajalle maksetaan käyttöoikeuskorvaus. Lisäksi liikenteenharjoittaja saa kaikki lipputulot. Muita korvauksia, kuten lipputukea tai tekniseen tukeen liittyviä korvauksia ei makseta.

Käyttöoikeussopimuksen mukaisen joukkoliikenteen kustannusten jaosta sovitaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- ELY-keskus vastaa tilaamansa liikenteen liikennöintikorvauksen (käyttöoikeuskorvaus) maksamisesta yhdessä kunnan kanssa maksusitoumuksissa sovitun kustannusjaon mukaisesti

- ELY-keskus maksaa osuutensa liikennöintikorvauksesta kuukausittain suoraan liikenteenharjoittajalle ja kunta maksaa osuutensa liikenteenharjoittajalle laskua vastaan
- liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho laskuttaa tarvittaessa peruskoululaisien matkoista suoraan kuntaa sekä
- ELY-keskus tiedottaa kuntaa käyttöoikeuskorvaukseen tulevista mahdollisista muutoksista ja on vastuussa mahdollisiin vähennyksiin liittyvästä selvittelystä ja niihin liittyvästä yhteydenpidosta liikenteenharjoittajaan.

Jos sopimukseen tehdään muutoksia muutosrajojen sisällä, mahdolliset käyttöoikeuskorvauksen lisäykset tai vähennykset kohdistetaan ELY-keskuksen osuuteen, elleivät muutokset kohdistu suoraan jollekin kunnalle sen erityistarpeesta johtuen.

5.2.2 Bruttokorvaukseen perustuvat hankintasopimukset

Bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten nojalla harjoitettavassa joukkoliikenteessä liikenteenharjoittajalle maksetaan vain sopimuksen mukainen korvaus, jonka kustannusten jaosta sovitaan osapuolten välillä erikseen.

5.3 Muiden bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten laskutus

Tampereen kaupungin hankkiman bruttoliikenteen alijäämän laskutuksesta sovitaan tähän sopimukseen liitettävässä erillissopimuksessa.

6. Matkustajapalveluiden ylläpito ja kehittäminen

ELY-keskus ja kunta tekevät yhteistyötä matkustajapalveluiden kehittämisessä ja huolehtivat osaltaan joukkoliikennepalveluiden yleisestä tiedottamisesta alueellaan. Kunta toimittaa mm. tietoja sopimusliikenteestä omille internet-sivuille.

Kunta vastaa katualueidensa osalta linja-autopysäkkituloista ja toimittaa Digiroad-järjestelmään tiedot uusista, poistuneista ja muuttuneista pysäkkituloista. ELY-keskus vastaa toimivaltaansa kuuluvien pysäkkien tiedoista.

Kunta, samoin kuin ELY-keskus, toimittaa tilaamaansa avointa joukkoliikennettä koskevat sopimus- ja seurantatiedot joukkoliikenteen rahoituksen ja henkilökuljetusten kustannusten hallintajärjestelmään (JUKU). Järjestelmän tarkoituksena on helpottaa kuntien ja toimivaltaisten viranomaisten tilastotiedon hallintaa sekä tarjota samoille tahoille koottua ja ajantasaista tietoa.

7. Henkilöliikennetyöryhmä ja sen rooli

ELY-keskuksen toimialueelle on perustettu yhteistyötä varten Pirkanmaan henkilöliikennetyöryhmä, johon kuuluu edustajia ELY-keskuksesta, toimivalta-alueen kunnista, seudullisesta toimivaltaisesta viranomaisesta Tampereen kaupungista sekä Pirkanmaan liitosta. ELY-keskuksen edustajat toimivat ryhmän puheenjohtajana ja sihteerinä.

Työryhmään on nimetty kunnan edustaja, joka vastaa yhteydenpidosta ja yhteistyöstä eri hallintokuntien kesken siten, että ainakin joukkoliikenteen, koulukuljetusten sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten vastuualat tulevat työryhmässä kuulluiksi. Työryhmään voidaan nimetä myös joukkoliikenteen järjestämisestä vastaavia muita viranomaisia edustavia asiantuntijajäseniä. Työryhmä kuulee tarvittaessa muitakin alan asiantuntijoita.

Henkilöliikennetyöryhmä kokoontuu määräajoin, mutta vähintään kerran vuodessa laajennetussa muodossaan, jolloin mukana ovat alueen joukkoliikennepalveluiden tuottajat sekä muita joukkoliikennealan sidosryhmiä. Laajennetussa muodossaan henkilöliikennetyöryhmä käy keskusteluja operaattoreiden edustajien kanssa henkilöliikennetyöryhmän kokouksissa esiin tulleista kysymyksistä.

Pirkanmaan henkilöliikennetyöryhmän tehtävänä on seurata ja varmistaa yhteistyösopimusten toteutuminen sekä seurata joukkoliikenteen kehittymistä ja henkilökuljetuspalveluiden yhteensovittamista. Henkilöliikennetyöryhmässä käsitellään ja tarvittaessa valmistellaan tässä sopimuksessa sopijaosapuolille vastuutettuja tehtäviä.

8. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Sopimuksen soveltamista ja tulkintaa koskevat erimielisyydet, joista sopijapuolet eivät keskinäisin neuvotteluin pääse yksimielisyyteen, jätetään Pirkanmaan käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

9. Sopimuksen voimassaoloaika ja irtisanominen

Tämä sopimus tulee voimaan 1.1.2021 ja on voimassa toistaiseksi.

Sopimuksen irtisanomisaika on kuusi (6) kuukautta. Irtisanomisaika lasketaan siitä, kun kirjallinen irtisanoutuminen on toimitettu toiselle osapuolelle.

Jos ELY-keskusten väliset toimivalta-alueiden rajat muuttuvat, voi ELY-keskus siirtää tämän sopimuksen kunnan suostumuksella kokonaan tai soveltuvin osin sille ELY-keskukselle, jonka toimivaltaan liikenne siirtyy. Mikäli kunta liittyy seudullisen toimivaltaisen viranomaisen jäseneksi, siirretään sopimus kunnan suostumuksella seudulliselle toimivaltaiselle viranomaiselle noudattaen kuntien yhteistyösopimusta.

10. Sopimusmuutokset

Mahdolliset muutokset sopimustekstiin tehdään ja vahvistetaan kirjallisesti, minkä jälkeen ne ovat osapuolia sitovia.

2.12.2020

KEHA/9763/2020

11. Allekirjoitukset

Harri Vitikka
Yksikön päällikkö

Jukka-Pekka Vallius
Joukkoliikenneasiantuntija

_____ / _____ 2020

Kuhmoisten kunta

Liitteet

Liikennöintisopimuskohtaiset maksusitoumukset ja erillissopimukset